

L'afer Murdoch

La premsa groga, en el p

L'afer de les escoltes del 'News of the World' pot tenir conseqüències no només per als interessos de Murdoch. Diferents experts valoren si el cas suposarà un toc d'atenció a tota la premsa sensacionalista

Reportatge

ÀLEX GUTIÉRREZ M.

L'escàndol del *News of the World* ha posat contra les cordes la premsa groga i alguns dels dubtosos –o directament il·legals– mètodes que fa servir per aconseguir històries. Però una major consciència de la seva toxicitat no implica necessàriament una disminució del seu abast: l'any 2001, el 79% de la premsa que es difonia al Regne Unit era sensacionalista. Deu anys més tard, el percentatge es manté inalterat: pràcticament quatre de cada cinc diaris venuts corresponen als anomenats *tabloides*, que exploten el vessant més morbós de la notícia. Més encara: les dues úniques capçaleres que han crescut en aquests deu anys són *The Daily Star* i *The Evening Standard*, tots dos sensacionalistes.

El consultor Antoni Gutiérrez Rubí creu, tanmateix, que "el temps de la impunitat als governs, a les empreses, als mitjans, s'acaba. Wikileaks haurà estat per a les administracions el que la crisi del *News of the World* representarà per a cert tipus de premsa".

Les conseqüències negatives no tenen per què limitar-se a una qüestió d'imatge. "Els negocis fets sobre la infàmia i la mentida tenen atractiu comercial però també una gran capacitat destructiva dels valors de la nostra societat –diu Gutiérrez Rubí–. I adquireixen una gran capacitat autodestructiva i acaben funcionant com un bumerang que es gira en contra dels impulsors d'aquests negocis".

El periodista Lluís Foix, corresponent a Londres durant molts anys, també creu que el nou panorama mediàtic amenaça els que creuen controlar els mitjans sense control extern. "Murdoch, un dels magnats més importants de la història del periodisme, ha caigut en desgràcia perquè es pensava que el seu poder no tenia límits. Ha deixat que gent de la seva confiança espiesin els telèfons de milers de ciutadans, subornessin a la policia, entressin en la vida privada de la família reial... Si això ho ha fet amb gent coneguda, com un primer ministre, què haurà passat amb persones anònimes que no tenen possibilitat de defensar-se?".

José Antonio Giner, fundador de la consultoria de mitjans Innovation, és també del parer que aquesta premsa pagarà una factura pels seus excessos: "Hi ha una revolta ciutadana contra la premsa, els polítics i els banquers en tots els països. I aquest escàndol afectarà seriosament els diaris més escandalosos, però també altres diaris més seriosos d'aquestes mateixes empreses. Molts dels quals, per cert, es financen gràcies als beneficis dels populars".

En canvi, el sociòleg i president de l'Institut d'Estudis Catalans, Salvador Giner, és més pessimista pel que fa a les conseqüències últimes d'aquest afer: "La premsa groga no acabarà amb aquest escàndol, com a molt es lleparan les ferides, suposo. Però sí que serà un cop dur". Per Giner, hi ha també un biaix polític en tot plegat, ja que la majoria de capçaleres grogues al Regne Unit són de dretes: "És interessant veure l'aliança de la dreta amb la premsa més vil i delinqüent d'Europa, com ara el *Bild* a Alemanya. O Murdoch, que

Fiscalitzats
Els experts creuen que la premsa groga ara ho tindrà més difícil

Religió
Els països protestants tenen més tradició de premsa popular

Domini
Al Regne Unit, el 79% dels diaris que es venen són tabloides

COMIAT

Alguns analistes creuen que Murdoch ha aprofitat la crisi del *News of the World* per reordenar la seva cartera de diaris. FACUNDO ARRIZABALAGA / EFE

s'ha carregat el *Times*. Tot el que toca aquest home degenera en qualitat. L'únic principi que ell té és vendre, vendre i vendre a base de descobriments repugnants. S'aprofita que tothom té algun esquelet a l'armari".

Línies vermelles

La premsa sensacionalista està molt arrelada als països protestants del nord d'Europa i, tot i la seva mala imatge, és hegemònica tant al Regne Unit com a Alemanya, de manera que el mercat ha validat d'alguna manera allò que la deontologia fa clamar al cel. Si aquesta crisi ha esclatat ha estat gràcies a una sèrie de factors que han estès en l'opinió pública la noció que s'han traspassat certes línies vermelles. Feia setmanes que se sabia que el setmanari havia punxat les bústies de veu de famosos. Però el punt d'inflexió no va arribar fins que es va descobrir que també havien potinejat els missatges de Milly Dowler, una adolescent desapareguda i morta el 2002. A més, les escoltes del *News of the World* no només van servir per obtenir informació: també van entorpir les investiga-

cions, ja que alguns missatges es van esborrar. L'aparició d'informes mèdics també ha elevat la temperatura de l'escàndol.

Lluís Foix afegeix un altre element d'anàlisi: l'aquiescència entre les parts implicades. "El cas Murdoch és un exemple indecent de voler controlar el poder dels mitjans de comunicació valent-se de la mentida, d'accions delictives i d'una falta absoluta d'escrúpols. La complicitat entre els mitjans, la política i les finances és molt perjudicial per a la causa de la llibertat", explica el periodista.

Catalunya, una tradició diferent

La premsa sensacionalista té molta més preponderància als països del nord d'Europa. Causes històriques ho expliquen. Als països de tradició protestant, la salvació de l'ànima arribava per la lectura de la Bíblia. Això revertia en societats en què les classes populars estaven altament alfabetitzades i, per tant, hi havia mercat per a productes escrits per a les masses. Als països de tradició catòlica, en canvi, l'alfabetització massiva del poble arriba més tard, quan ja hi ha altres entre-

EL BITLLET

Lectors ja irrecuperables

La lectura de premsa té molt a veure amb l'establiment de rutines i amb la fidelitat al mitjà. Per tant, encara que hi hagi un cert transvasament de lectors de *News of the World* a altres mitjans grocs, estic segur que se'n perdran molts, irrecuperables ja per a ningú. La crisi d'aquest tipus de premsa, a més, no vindrà pel descobriment de com s'obté la informació. El lector vol escàndols, amb independència del sistema per obtenir-los i fins i tot de la seva veracitat.

A Catalunya, la situació és molt diferent. Les classes populars van aprendre abans a veure la televisió que no pas a llegir. Per això, entre altres raons, aquí no hi ha tradició de premsa groga, i ja és massa tard perquè pugui fer-se un espai, perquè la televisió generalista espanyola omple amb escreix aquest forat.

SALVADOR CARDÚS
SOCIÒLEG

unt de mira

Pagar per informació, un factor decisiu que distorsiona el panorama

Una de les pràctiques habituals de la premsa sensacionalista és la de pagar les fonts per les informacions, cosa que els diaris de prestigi tenen habitualment prohibit perquè s'interpreta que això pot excitar les fonts perquè generin notícies, encara que no estiguin sustentades en la veritat o que incloguin la difusió de dades privades. "Pagar per les informacions comporta obrir un comerç informatiu que perverteix greument la relació del periodista amb les fonts i enceta un camí de corrupció que sovint no té retorn", explica Milagros Pérez Oliva, defensora del lector a *El País*. "És una pràctica que s'ha estès molt en els últims anys a la premsa sensacionalista i també a la del cor. Pagar per la informació confidencial sol ser el primer graó d'una pràctica que, com hem vist, pot acabar en comportaments clarament delictius".

Per Pérez Oliva, escàndols com el de *News of the World* afecten també la imatge de tots els diaris, inclosos els de prestigi: "El dany és una pèrdua de credibilitat general. Els ciutadans poden pensar que tots els mitjans són iguals. Que tots utilitzen els mateixos procediments, sense parar esment que ha estat un diari seriós com *The Guardian* qui ha portat el pes de la investigació periodística d'aquest cas".

El quiosc català, sense tabloides

À.G.M.

BARCELONA. Tot i que el sensacionalisme a la premsa és més típic dels diaris esportius i del paper *couché*, les editores catalanes i espanyoles han fet les seves provatures, ja extintes, de llançar diaris generalistes semblants als tabloides anglesos.

'El Caso'

Els successos més macabres
Apareix l'11 de maig del 1952 –preu: dues pessetes– i al cap de tres mesos ja ven 100.000 exemplars setmanals gràcies a les seves truculentes descripcions i fotografies explícites. I això que durant el franquisme tenia la limitació d'explicar només un assassinat en cada número. Desapareixerà l'any 1987.

'Claro'

L'intent de fer un 'Bild'
El grup Prensa Española s'alia amb Axel Springer, editora de *Bild*, i mi-

ra de treure un equivalent del diari alemany. La inversió serà gran –13.000 milions de pessetes– però la vida del diari curta: quatre mesos del 1991. Ferran Monegal va ser-ne el primer director, 22 dies.

'Eco 24 Horas'

El precedent dels gratuïts
Tot i que rebutjava explícitament l'apel·latiu de sensacionalista, l'*Eco* diari va ser l'intent del Grupo Godó de promoure una oferta popular: format petit i fotografies grosses l'assimilaven bastant al que acabarien sent els gratuïts. Dirigit per Vladimir de Semir, va aparèixer entre l'abril del 1996 i l'agost del 1997.

'Noticias del mundo'

La paròdia
Durant l'any 1984 va aparèixer aquest setmanari que no era sinó una paròdia d'un tabloide, amb tot de temes absurds, fruit de molta imaginació i Photoshop. —

teniments (com el cinema o, més tard, la ràdio) que capten preferentment l'atenció.

Però aquesta absència de tradició en els formats tabloides no implica una renúncia de les capçaleres del país per intentar condicionar l'opinió pública amb l'efectivitat amb què ho fa la premsa groga britànica. Per Joan Manuel Tresserras, professor de la UAB i exconseller de Cultura i Mitjans de Comunicació, "hi ha alguns diaris que aspiren a tenir un paper tan rellevant en l'àmbit polític que no es poden permetre un escàndol com el que ha afectat el *News of the World*. Així que en comptes d'inventar-se històries el que fan és inventar-se una realitat política i construir un discurs en aquest sentit, tot ocultant determinades realitats".

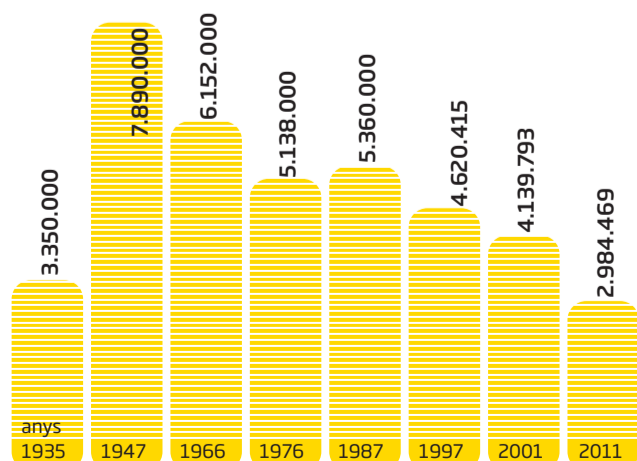
Salvador Giner també alerta de determinades tècniques utilitzades per la premsa autodenominada *de qualitat*. "L'única premsa groga que tenim és la premsa espanyola de dretes històriques. A Catalunya tot té una certa dignitat. Hi ha diaris catalans amb seccions molt ximpls, això sí. I la concessió que sí que fan alguns diaris és posar anuncis de prostitució".

La premsa al Regne Unit

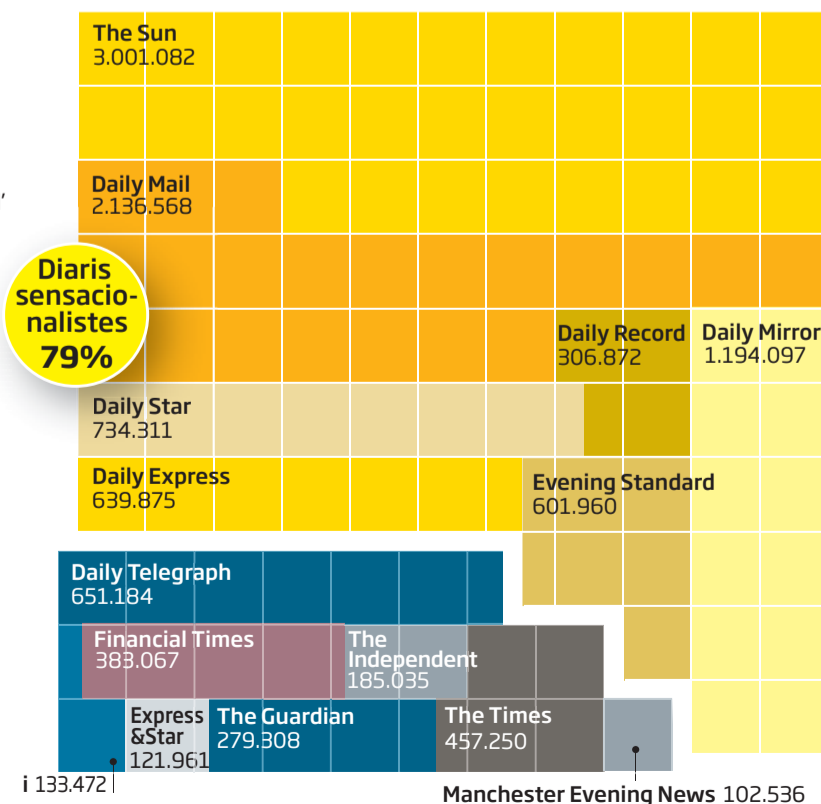
Primer i últim exemplar del 'News of the World'

Tirada del 'News of the World'

font: Elaboració pròpia / Gràfic: E. Utrilla

Difusió dels diaris anglesos

i 133.472